

106 P57



Ministerstvo kultury

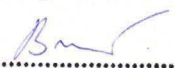
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Národní památkový ústav	
Došlo:	2022-02-16 10:33:47
Č. j.:	NPU-310/13798/2022
Listů:	5 Příloh: 0



Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Rozhodnutí nabylo právní moci: 9.2.2022

za správnost: 

V Praze dne 5.1.2022
Č. j. MK 750/2022 OPP
Sp. zn. MK-S 11820/2021 OPP
Vyřizuje: Mgr. Ivana Brožová

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo kultury jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, oba ve znění pozdějších předpisů, **prohlašuje „horský dům č. p. 282“ za kulturní památku.** Předmětná kulturní památka sestává z pozemku p. č. st. 110, k. ú. Velká Úpa I, obec Pec pod Sněžkou, část obce Velká Úpa, okres Trutnov, Královéhradecký kraj, jehož součástí je dům č. p. 282.

V tomto řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, jsou účastníky řízení:

Nedílnou součástí výroku tohoto rozhodnutí je příloha s orientačním zákresem umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy. Nedílnou součástí rozhodnutí je identifikační fotografie kulturní památky.

Odůvodnění

Ministerstvo kultury obdrželo dne 7. 10. 2021 od **Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Josefově**, podnět č. j. NPÚ-362/82465/2021 ze dne 6. 10. 2021, k prohlášení horského domu č. p. 282 v obci Pec pod Sněžkou, část obce Velká Úpa, za kulturní památku. Jako odůvodnění tohoto podání uvádí: „*Horský roubený dům z přelomu 19. a 20. stol. přímo spjatý s rodem Tippeltů situovaný v luční enklávě Velké Tippeltovy Boudy představuje velmi hodnotný doklad způsobu života, budního hospodaření a rozvíjejícího se turistického ruchu ve vyšších partiích východních Krkonoš. Dům má zachovanou původní komorochlévní dispozici (s mléčným sklepem, velkým obytným vikýřem, velkým seníkovým vikýřem a bedněným dřevníkem) a historické nosné konstrukce. Hodnotné a řemeslně kvalitní jsou i výplně okenních a dveřních otvorů, hlavní vstupní dvoukřídlé historizující zdobně provedené dveře a další truhlářské otvorové výplně, v neposlední řadě i vnější povrchová úprava (pohledové roubení, svislé bednění s olištováním a zdobně vyřezávanými lištami, profilované okenní šambrány s parapety, barevnost apod. Dalším argumentem pro prohlášení objektu za kulturní památku je, že v památkové zóně Velké Tippeltovy boudy je prohlášena pouze jediná kulturní památka.*“

Popis a současný stav objektu dle Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Josefově, podnět č. j. NPÚ-362/82465/2021 ze dne 6. 10. 2021:

Umístění:

Horský dům je situován ve východních Krkonoších ve Velké Úpě v lokalitě Velké Tippeltovy Boudy (Gross Tippeltbauden).

Luční enkláva Velké Tippeltovy Boudy, pojmenovaná po svém zakladateli, se nachází se v povodí horní Úpy na severním úbočí Světlé hory v nadmořské výšce od 850 do 1010 m nad mořem. Byla založena v 16. stol. při těžbě dřeva pro královské stříbrné doly v Kutné Hoře. Dlouho sem nevedla žádná sjízdná přístupová cesta a dodnes sem nebyla přivedena ani elektřina, z tohoto důvodu se zde dochoval unikátní soubor roubených horských domů převážně z 18. a 19. století. Ty jsou postaveny ve formě trojdílného stavení chlévního nebo kombinovaného typu s jednou, většinou dvoutraktově řešenou světnicí, síní a chlévem a popřípadě i komorou v hospodářské části domu, před níž je představen bedněný dřevník rámové konstrukce. Ze zadní části síně půdorysně vystupuje mléčný sklep zapuštěný do svahu, krytý seníkovým vikýřem. Původní krytinou byl dřevěný šindel později nahrazovaný lepenkou v pásech, eternitovými šablonami nebo falcovaným plechem. V souvislosti s rozvojem turistického ruchu byly dva domy zvýšeny o půdní polopatro a nad vstupní částí byly zbudovány velké obytné sedlové vikýře, které sloužily k pronajímání letním hostům. Po druhé světové válce a odsunu starousedlíků hospodaření na luční enklávě, jako i jinde v Krkonoších, skončilo. Z bud se staly rekreační chalupy a chaty.

Popis:

Horský přízemní roubený dům s obytným polopatrem má v základu obdélný půdorys orientovaný okapovou stranou s vrstevnicemi. Základy domu tvoří kamenná podezdívka ze sbíraného kamene s průduchy, které odvětrávají prostor pod podlahou. Zadní severozápadní nároží domu obíhá bedněný dřevník v půdorysu písmene „L“. Směrem do svahu z půdorysu vystupuje kamenný klenutý mléčný sklep, nad kterým je tzv. velký sedlový seníkový vikýř. Zrcadlově proti němu chrání hlavní vstup do domu bedněná prosklená veranda rámové konstrukce, nad kterou je mohutný obytný sedlový vikýř. Střechy domu i vikýřů jsou sedlové, dřevník má střechu pultovou.

Dům má zachované tradiční trojprostorové uspořádání komorochlévního typu, tzn. že za světnicí a síní následuje hospodářská část domu, kde se dříve nacházel chlév s komorou, které

byly později upraveny k obývání.

Hlavní obytnou částí domu je roubená dvoutraktově řešená světnice. Světnice i menší světnička mají trámové stropy s fošnovým záklopem kladeným na sraz. Podlaha ve světnici je z širokých podélně kladených prken s tmavě červenou barvou, ve světničce je prkenná, novodobá. V obou místnostech se nachází nová otopná zařízení, ve větší světnici kachlová kamna, v menší světničce kachlový sporák s troubovým nástavcem, který zřejmě svým umístěním a tvarem opakuje starší sporák.

Hlavní komunikační prostorou domu je síň, z níž se dá vstoupit do světnice, světničky, mléčného sklepa, hospodářské části a pomocí dřevěného schodiště i do podkroví. Podlaha v síni je prkenná, kladená příčně, opět s tmavě červeným krycím nátěrem. Strop je trámový, záklopový. Síni předstupuje prosklená veranda rámové konstrukce. Podlaha verandy je z cementových dlaždic s květinovým vzorem. Veranda je prosklena pásem oken členěných do obdélných tabulek různé velikosti. Spodní patro tabulek je pojednáno v odstínech červené a zelené barvy.

Na opačném konci síně se nachází kamenný klenutý mléčný sklep vysunutý směrem do svahu. Bývalou hospodářskou část tvoří dvojice roubených místností (pravděpodobně obytná komora, chlév) později upravených k obývání.

Sedlová střecha nasedá na bedněné polopatro (půštok). Krov je vaznicové konstrukce s rozpěrami mezi krokvemi osedlaných do vaznic. Vaznice jsou podepřené stojkami a předstupují profilovaným zhlavím před bedněné štíty.

V podkroví se nachází obytné pokoje. Ve velkém sedlovém obytném vikýři jsou dva pokoje z doby jeho výstavby (1921) se zajímavě řešenými vestavěnými skříněmi s původními dveřními výplněmi. Další pokoje při štítu a v seníkovém vikýři jsou již mladší.

Nad sklepem je umístěn tzv. velký seníkový vikýř zastřešený sedlovou střechou, který dříve umožňoval pohodlnější ukládání sena po kamenné rampě na půdu přímo ze svahu a také sloužil jako dílna. Později byl zčásti upraven k obývání.

Přední štít objektu je jednoduše bedněný ze svisle kladených prken s olištovanými spárami. Vodorovně je členěn zdobně vyřezávanou lištou na dvě pole. Další lišta odděluje štít od přízemí. Zadní štít je krytý eternitovými šablonami v šedé barvě, pod kterými je dochován dřevěný šindel. Obytný vikýř je svisle bedněný s olištovanými spárami.

Původní krytinu tvořil dřevěný šindel v jednoduchém krytí na řídké laťování. Šindel je pod současnou plechovou krytinou stále zachován.

V objektu jsou ve velké míře dochovány hodnotné výplňové prvky, soubory oken a dveří z přelomu 19. a 20. stol. včetně kování. Okna jsou dvojí, dvoukřídla, dovnitř a ven otevíravá. Mají jednoduše profilované parapety a obložky.

Stručný stavební vývoj:

Stavba je zatím v pramenech prvně doložena na mapách stabilního katastru v roce 1841. Zde je zachycen objekt ze spalného materiálu (žlutá barevnost) rozměrově mírně odlišného od stávající stavby. Majitelem byl Gotlieb Tippelt (*1790). Reambulace katastru zachycuje půdorysné změny - výstavba mléčného sklepa směrem s velkým sedlovým vikýřem do svahu a rozšíření půdorysu severozápadním směrem. Pravděpodobně tak nejpozději do roku 1876 došlo k radikální přestavbě objektu nebo výstavbě objektu zcela nového. Mohly být zachovány některé partie roubení světnice. Postaven byl nový krov s polopatrem. Konečně v roce 1921 byla vystavěna veranda a nad ní velký obytný sedlový vikýř.

Současný stav věci:

Udržovaný objekt má dožívající plechovou střešní krytinu.

Ministerstvo kultury si následně na základě ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, vyžádalo vyjádření příslušné obce s rozšířenou působností a krajského úřadu k tomuto podnětu.

Městský úřad Trutnov, odbor výstavby, ve svém vyjádření č. j. MUTN 97756/2021 ze dne 1. 11. 2021, **doporučuje** prohlášení předmětného objektu za kulturní památku a uvádí: „Horský dům je situován ve východních Krkonoších ve Velké Úpě v lokalitě Velké Tippeltovy Boudy (Gross Tippeltbauden), kde se dochoval unikátní soubor roubených horských domů převážně z 18. a 19. století.

Horský roubený dům z přelomu 19. a 20. stol. přímo spjatý s rodem Tippeltů situovaný v luční enklávě Velké Tippeltovy Boudy představuje velmi hodnotný doklad způsobu života, budního hospodaření a rozvíjejícího se turistického ruchu ve vyšších partiích východních Krkonoš. Dům má zachovanou původní komorochlévní dispozici (s mléčným sklepem, velkým obytným vikýřem, velkým seníkovým vikýřem a bedněným dřevníkem) a historické nosné konstrukce. Hodnotné a řemeslně kvalitní jsou i výplně okenních a dveřních otvorů, hlavní vstupní dvoukřídlé historizující zdobně provedené dveře a další truhlářské otvorové výplně, v neposlední řadě i vnější povrchová úprava (pohledové roubení, svislé bednění s olištováním a zdobně vyřezávanými lištami, profilované okenní šambrány s parapety, barevnost apod.

Dalším argumentem pro prohlášení objektu za kulturní památku je, že v památkové zóně Velké Tippeltovy boudy je prohlášena pouze jediná kulturní památka.

Vzhledem k tomu správní orgán prohlášení uvedené věci kulturní památkou doporučuje.“

Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor kultury a památkové péče, ve svém vyjádření č. j. KUKHK-34877/KP/2021-3 ze dne 19. 10. 2021, také **doporučuje** prohlásit předmětnou věc za kulturní památku a v tomto vyjádření uvádí: „Předmětný horský dům se nachází jižně od části obce Velká Úpa v luční enklávě Velké Tippeltovy boudy na severním svahu Světlé hory. Ve stejné poloze, tj. v horní části enklávy při východním okraji lesa, je dům zaznamenán již na indikační skice i na císařském otisku mapy stabilního katastru obce Velká Úpa (Gross-Aupa) z roku 1841 (viz <http://archivnimapy.cuzk.cz>). Z porovnání obou mapových podkladů vyplývá, že předmětný horský dům byl vybudován ze spalného materiálu a pravděpodobně již v 70. letech 19. století došlo k jeho rozšíření.

Vznik domu a celé luční enklávy úzce souvisí s érou tzv. „budního hospodářství“ (Baudenwirtschaft), která v Krkonoších započala již v 16. století. Nejvýznamnější rozkvět pak nastal v 17. a 1. polovině 18. století, přičemž vlastníci jednotlivých bud byli v této době převážně německé národnosti (potomci alpských kolonistů z 16. století). Ti se původně věnovali především těžbě dřeva, přičemž každá rodina dřevařů dostala k vykácení svou lokalitu a vzniklé luční enklávy a lesní samoty pak ještě několik dalších století obývali převážně příslušníci této rodiny, což dokládají i jména těchto enkláv. Je tomu tak i v případě Velkých Tippeltových bud, kde se nachází předmětný horský dům. Osídlení tohoto místa je spojeno s rodinou Tippeltů. Tato rodina vystavěla rovněž předmětný dům a její členové ho vlastnili ještě na počátku 20. století. Posledním z nich byl Johann Tippelt, u něhož je uváděna jako profese hospodář a dřevař. Následně přešel dům do vlastnictví Johanna Kleinerja (viz <https://archkrkonos.cz>).

Předmětná luční enkláva sestávala původně z celkem deseti domů. Do současnosti jich zůstalo zachováno sedm, a to bez výraznějších modernizačních úprav. Velké Tippeltovy boudy tak představují jeden z nejzachovalejších souborů lidové architektury Krkonoš a jako takový soubor jsou od roku 2005 chráněny formou památkové zóny. Z dochovaných horských domů tvořících zástavbu dané enklávy je v současnosti v ÚSKP ČR evidována pouze jedna stavba, a to dům č. p. 280 (evidován pod rejstříkovým číslem 103432).

Řešený horský roubený dům komorochlévní dispozice je vystavěn na obdélném půdoryse, z kterého vystupuje na západní straně velký sedlově zastřešený seníkový vikýř a na straně východní prosklená veranda a na ni navazující rovněž sedlově zastřešený vikýř zahrnující dvě

obytné světničky. Střecha domu je rovněž sedlová. Na severozápadní nároží navazuje bedněný dřevník krytý pultovou střechou. Střešní krytinou domu jsou v současnosti hliníkové plechové šablony opatřené nátěrem v zelené barvě. Podkladní vrstvou je původní šindelová krytina. Krov je vaznicové konstrukce. Do domu se vstupuje přes výše zmíněnou prosklenou verandu. Následuje síň, na níž na jižní straně navazuje původní obytná část sestávající z hlavní obytné světnice a menší světničky. Na severní straně přiléhá k síni původní hospodářská část, která byla již v minulosti upravena k obývání. V současnosti se zde také nachází sociální zázemí. Ze síně je rovněž přístupný mléčný sklep a po dřevěném schodišti i podkroví, v němž se nalézají několik obytných světniček. Výplně okenních otvorů a dveřních otvorů jsou z větší části původní. Zajímavým prvkem jsou také vestavěné skříně nacházející se v některých obytných prostorech v podkroví (podrobný popis domu viz Návrh na prohlášení nemovité věci za kulturní památku, který vypracoval Mgr. Jan Tluchoř, datum: září 2021).

Na základě provedeného zjištění z obhlídky na místě samém Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, oddělení památkové péče, konstatuje, že přes některé drobnější modernizační úpravy (sociální zázemí), má předmětný dům zachováno dispoziční řešení a řadu původních konstrukcí. Stávající stavebně technický stav objektu je uspokojivý. Problematická je dožívající plechová krytina. Stávající vlastník má zájem na obnově domu při zachování jeho dochovaných historických a památkových hodnot. Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, oddělení památkové péče, má za to, že řešený horský dům č. p. 282 je svými hodnotami srovnatelný s výše zmíněným domem č. p. 280, který je již evidován v ÚSKP ČR. Vedle již zmíněného dochovaného půdorysného a objemového řešení vykazuje předmětný dům, dle názoru Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, oddělení památkové péče, vysokou míru dochování původních prvků a konstrukcí. Vedle toho nelze opomenout spojení této stavby s rodinou původních kolonistů této části Krkonoš, a tedy s historií osídlování našich nejvyšších hor. Další významnou hodnotou domu je to, že se jedná o doklad proměny života obyvatel Krkonoš v souvislosti s rozvojem turistiky v této oblasti. V době, kdy dům přešel do vlastnictví rodiny Kleinerů, tedy na počátku 20. let 20. století dochází k jeho významné přestavbě, jejímž cílem je proměnit původní objekt sloužící primárně jako zázemí pro zemědělskou činnost jeho obyvatel v objekt umožňující zajistit dostatečnou ubytovací kapacitu pro návštěvníky hor. Došlo tak nejen k výstavbě předsunuté verandy a obytného vikýře, ale i k výstavbě dalších obytných prostor v podkroví. Rovněž původní hospodářská část domu byla přeměněna na obytnou. Hodnotné konstrukce z období této zásadní přestavby zůstaly v domě z větší části zachovány, a právě tuto skutečnost považuje Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, oddělení památkové péče, za zásadní. Většina obdobně upravených horských domů byla především v druhé polovině 20. století nevhodným způsobem modernizována ve snaze zvýšit jejich ubytovací kapacitu a také standard poskytovaného ubytování a své hodnoty tak ztratila. Předmětný dům je tak výjimečným dokladem kontinuity osídlení daného místa od počátků do současnosti a unikátním svědectvím o zásadní proměně způsobu života obyvatel našich nejvyšších hor.“

Ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, byl o zahájení řízení o prohlášení předmětné věci za kulturní památku dopisem č. j. MK 75035/2021 OPP ze dne 26. 11. 2021 vyrozuměn vlastník této věci, a v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, mu bylo umožněno, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřil k podkladům, které Ministerstvo kultury v průběhu řízení shromáždilo. **Vlastník** této možnosti nevyužil.

Po vyhodnocení všech výše uvedených podkladů dospělo Ministerstvo kultury k následujícímu závěru:

Předmětný objekt představuje hodnotný příklad autenticky dochovaného horského domu z oblasti východních Krkonoš. Nachází se v luční enklávě Velké Toppeltovy Boudy, která byla založena v 16. stol. při těžbě dřeva pro královské stříbrné doly v Kutné Hoře. Stěžejní památkové hodnoty domu spočívají v zachování jeho původních konstrukcí i detailů historické architektonické výbavy, a to ve velké míře autenticity. Objekt má proto vysokou výpovědní hodnotu o dobovém stavitelství i způsobu zdejšího života a hospodaření.

Jako příklady hodnotných prvků domu lze zmínit např. zachování původní komorochlévní dispozice s mléčným sklepem, velkého seníkového vikýře, bedněného dřevníku, dále výplně okenních a dveřních otvorů, či povrchové úpravy.

Existence domu je zaznamenána již na císařském otisku mapy stabilního katastru z r. 1841, vlastníkem domu byl v té době Gottlieb Tippelt. Současnou podobu předmětný dům zřejmě získal ale až ve 2. pol. 19. století, kdy došlo k jeho radikální přestavbě, nebo výstavbě nového objektu. Dále na počátku 20. let 20. století došlo k jeho další větší stavební úpravě, a to za účelem zvětšení ubytovací kapacity pro rekreační účely. Tyto úpravy neznehodnotily původní stavební konstrukce a dispozici domu, nenarušily zásadním způsobem jeho základní charakteristiku. Naopak představují doklad rozvoje turistického ruchu v této oblasti Krkonoš a doplňují jeho památkové hodnoty.

Pro hodnoty řemeslné, historické a urbanistické a jako projev tvůrčích schopností a práce člověka, splňuje podmínky ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, pro prohlášení věci za kulturní památku.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí lze podle ustanovení § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat ve lhůtě 15 dnů od jeho doručení rozklad. Lhůta pro podání rozkladu počíná běžet podle § 40 odst. 1 písm. a) správního řádu den následující po dni, kdy bylo toto rozhodnutí doručeno. Doručení písemnosti upravuje § 23 a § 24 správního řádu, který stanoví, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb. Jestliže si adresát uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo rozhodnutí k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, nevyzvedne, považuje se rozhodnutí podle § 24 odst. 1 správního řádu za doručené posledním dnem této lhůty (od tohoto dne běží v tomto případě lhůta pro podání rozkladu). Doručení písemnosti pomocí datové schránky upravuje § 17 zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který rovněž stanoví přednostní doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky. Nepřihlásí-li se adresát do své datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. O rozkladu proti tomuto rozhodnutí rozhoduje ministr kultury. Rozklad se podává u Ministerstva kultury na výše uvedenou adresu.



Mgr. Ing. Eva Trejbalová
vedoucí oddělení ochrany kulturních památek
v odboru památkové péče Ministerstva kultury

Stejnopis rozhodnutí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Josefově

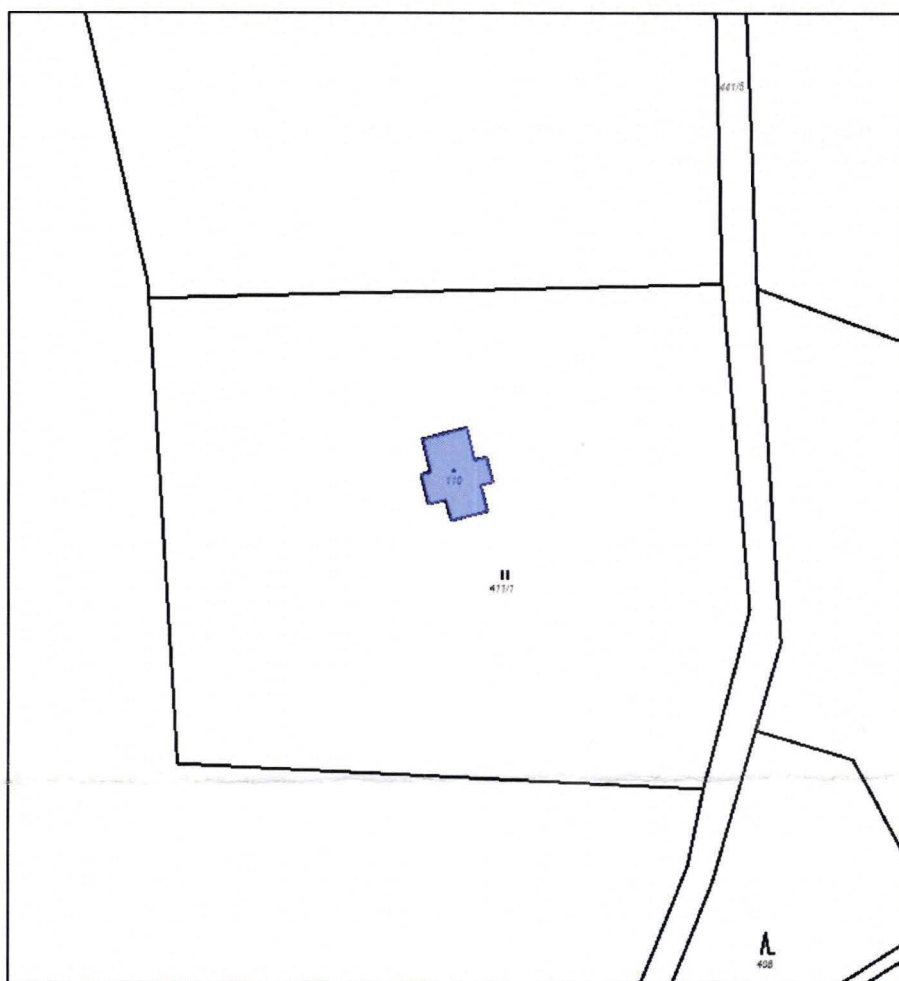
Městský úřad Trutnov, odbor výstavby

Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor kultury a památkové péče

Příloha:

- I. Orientační zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy
- II. Identifikační fotografie kulturní památky.

**Příloha č. I.: orientační zakres umístění kulturní památky do kopie katastrální mapy –
nedílná součást výroku rozhodnutí č. j. MK 750/2022 OPP ze dne 5.1.2022.**



**Příloha č. II: Identifikační fotografie kulturní památky – nedílná součást rozhodnutí
č. j. MK 750/2022 OPP ze dne 5.1.2022.**



